

# СКЛАДОВІ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

А. В. Кацовець, студентка

З. Я. Шацька, к.е.н., доцент

Київський національний університет технологій та дизайну

Економічна безпека – стан економіки, при якому забезпечується досить високе і стійке економічне зростання; ефективне задоволення економічних потреб; контроль держави за рухом і використанням національних ресурсів; захист економічних інтересів країни на національному і міжнародному рівнях. Вона є складовою частиною національної безпеки, її фундаментом і матеріальною основою.

Суб'єктами економічної безпеки суспільства є, по-перше, держава та державні установи, по-друге, фірми, підприємства, організації, суспільні організації, політичні партії та рухи, які визначаються як юридичні особи і, по-третє, домогосподарства і окремі фізичні особи.

Об'єктами економічної безпеки є економічні системи в цілому і всі окремі елементи економічних систем: фактори виробництва, економічні відносини, організаційно-економічні механізми, економічна політика, господарче право, економічна культура, економічна етика тощо.

До складових економічної безпеки підприємства більшість науковців відносять такі, як:

- фінансова (досягнення найбільш ефективного використання ресурсів) - аналіз загрози негативних дій щодо політико-правової складової економічної безпеки;
- оцінка поточного рівня забезпечення фінансової складової економічної безпеки;
- оцінка ефективності запобігання можливій шкоді від негативних дій, пов'язаних з антикризовими явищами;
- політико-правова (дотримання чинного законодавства, всебічне правове забезпечення правової діяльності підприємства) - охоплює такі елементи організаційно-економічного спрямування:

- аналіз загроз негативних впливів;
- оцінку поточного рівня забезпечення;
- програму комплексних заходів спеціалізованими підрозділами підприємства;
- здійснення ресурсного планування;
- планування роботи відповідних функціональних підрозділів підприємства;
- інтелектуальна і кадрова (збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства, ефективне управління персоналом) визначає інтелектуальний та професійний склад кадрів.

Показники економічної безпеки - це найбільш значущі параметри, що дають загальне уявлення про стан економічної системи в цілому, її стійкості і мобільності. До них відносяться такі: зростання ВВП, рівень і якість життя населення, темпи інфляції, рівень безробіття, структура економіки, майнове розшарування населення, криміналізація економіки, стан технічної бази господарства, витрати на науково-дослідні роботи, конкурентоспроможність, імпортна залежність, відкритість економіки, внутрішній і зовнішній борг держави.

Невід'ємним складовим елементом системи економічної безпеки є засоби її здійснення. Оскільки економічна система має багатоелементну структуру – ресурси (фактори виробництва), технології, науково-прикладні дослідження, економічні відносини, економічні, правові, політичні та етичні механізми функціонування, то для захисту економічної системи повинні вживатись різноманітні засоби, які відповідають нормальним і безпечним умовам функціонування економічної системи.

Важливою складовою частиною системи економічної безпеки є нормативно-правова база її здійснення. Вона повинна формувати право суб'єкта економічної діяльності на економічний захист, визначати інститути та засоби його здійснення, норми та обсяги відповідальності за порушення права суб'єкта на безпечну економічну діяльність.

Нормативна база кожного суб'єкта економічної діяльності складається з двох частин:

- нормативна база, що регулює безпеку в зовнішньому середовищі;
- нормативна база, що регулює внутрішній режим економічної безпеки.

Сьогодні в Україні нормативну базу економічної безпеки складають Конституція України, Кодекси (цивільний, кримінальний, про працю, про адміністративні правопорушення, бюджетний, земельний, морській, повітряній тощо), Закони України «Про Раду національної безпеки і оборони України», «Про організаційно-правові основи боротьби з організованою злочинністю», «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про інформацію», «Про міліцію», «Про службу безпеки України», «Про охоронну діяльність» та інші. Якщо йдеться про внутрішню, локальну нормативну базу економічної безпеки окремих суб'єктів господарювання - фірм та підприємств - то це питання упорядковано ще недостатньо. Можна сказати, що тільки в банках та інших фінансових установах нормативне забезпечення проблеми економічної безпеки є більш-менш на задовільному рівні.

Однією з найважливіших складових частин системи економічної безпеки є організаційно-структурні елементи – інститути, установи, служби, підрозділи. Їх конкретні форми визначаються інституціональним рівнем системи економічної безпеки. Якщо йдеться про суспільство, то серед установ, що здійснюють його економічну безпеку, вирішальну роль відіграють державні інститути.

Якщо йдеться про систему економічної безпеки первинної економічної ланки – фірми, підприємства, то його елементи визначаються приватною службою безпеки чи охоронною службою або окремими елементами загальної структури менеджменту, яким поставлено за обов'язок здійснення економічної безпеки.